

BÁO CÁO RÀ SOÁT ĐẦU TƯ VÀ CHI TIÊU CÔNG CHO BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU (CPEIR) – GIAI ĐOẠN 2016-2020 – TỈNH GIA LAI

1. Tình hình biến đổi khí hậu ở Gia Lai

Giới thiệu chung về tỉnh Gia Lai

Gia Lai là một tỉnh vùng cao, nằm ở phía Bắc Tây Nguyên..

Năm 2018, dân số của tỉnh Gia Lai là khoảng 1,5 triệu người, tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) bình quân đầu người đạt 45,4 triệu đồng (tương đương 1.970 đô la), tổng giá trị GRDP của toàn tỉnh là 66,2 nghìn tỉ đồng (2,87 tỉ đô la). Tốc độ tăng trưởng GRDP năm 2018 đạt 8,0%.

Nông nghiệp, công nghiệp, thương mại, dịch vụ là những lĩnh vực then chốt để thúc đẩy kinh tế phát triển của tỉnh.

Thời gian qua, mặc dù phải đối mặt với những diễn biến phức tạp, khó lường của thời tiết, tỉnh đã đẩy mạnh chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi phù hợp với nhu cầu thị trường và thích ứng với biến đổi khí hậu, tốc độ tăng trưởng kinh tế trung bình hàng năm đạt 7,9%, dự kiến thu nhập bình quân đầu người năm 2020 đạt 54,4 triệu đồng, tăng 1,55 lần so với năm 2015.

Giai đoạn 2021-2025, Gia Lai định hướng phát triển kinh tế theo hướng ưu tiên tập trung phát triển nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, sản xuất hàng hóa theo hướng hiện đại, hiệu quả với quy mô phù hợp với từng ngành, từng mặt hàng, sản phẩm và thị trường; sử dụng linh hoạt đất trồng cây nông nghiệp, chuyển đổi cây trồng kém hiệu quả sang cây ăn trái, mở rộng diện tích cây dược liệu kết hợp chăn nuôi, nhằm giữ vững và tăng tốc độ tăng trưởng kinh tế.

Tác động của biến đổi khí hậu đến tỉnh Gia Lai¹

Thời tiết diễn biến phức tạp, nhiệt độ tăng, mưa, nắng, lũ, hạn hán xảy ra thường xuyên. Khí hậu mát mẻ trước kia ở Tây Nguyên thì nay vào nhiều thời điểm nắng nóng như khu vực Duyên hải miền Trung. Có thể thấy, các trận lụt năm 2009, 2014 ở Gia Lai làm ngập cả cầu sông Ba ở thị xã An Khê thiệt hại về người, nhà cửa, trâu bò, tài sản. Vài năm gần đây, hạn hán kéo dài, sông suối khô kiệt đã làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến đời sống và sản xuất của nhân dân. Trận hạn hán kéo dài năm 2016 ảnh hưởng lớn đến khu vực Tây Nguyên. Hàng ngàn héc ta cà phê, hồ tiêu, lúa, hoa màu bị hư hại hoặc giảm sút năng suất. Không chỉ nước cho sản xuất mà nước cho sinh hoạt của người dân cũng khan hiếm, ảnh hưởng tới đời sống của các hộ dân địa phương.

Biến đổi khí hậu đang tác động tiêu cực đến Gia Lai, cả phía Đông và Đông Nam của tỉnh. Tình trạng sạt lở dọc theo các sông suối, nhất là sông Ba chảy qua địa phận nhiều huyện, thị xã trong tỉnh. Huyện Krông Pa có hàng trăm hộ dân đang sinh sống, canh tác tại các thôn, buôn ven sông Ba và suối Ia Rсай chảy qua địa

¹ Theo: <https://baogialai.com.vn/channel/1624/201710/tay-nguyen-doi-mat-voi-bien-doi-khi-hau-5552444/>

bàn xã này, thường xuyên đối mặt với tình trạng sạt lở làm mất đất ở, đất sản xuất, gây nguy hiểm đến tính mạng và tài sản người dân. Hay sông Ba đoạn chảy qua thị xã Ayun Pa cũng gây sạt lở. Bờ Tây sông Ayun (thị xã Ayun Pa) từ suối Ia Hiao đến chân cầu Bến Mộng thường xuyên sạt lở và là khu vực nguy hiểm nhất. Tương tự, một số khu vực dọc bờ sông Ia Sol của huyện Phú Thiện cũng bị sạt lở hàng năm.

Hoạt động ứng phó với biến đổi khí hậu ở tỉnh Gia Lai²

Dưới đây là một số văn bản chính sách của Tỉnh liên quan đến hoạt động thích ứng với biến đổi khí hậu:

- Ban hành và thực hiện Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu của tỉnh Gia Lai giai đoạn 2011-2020 và tầm nhìn đến năm 2030³.
- Ban hành và thực hiện Kế hoạch triển khai thực hiện Quyết định số 2053/QĐ-TTG ngày 28/10/2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc Ban hành kế hoạch thực hiện Thỏa thuận Paris về Biến đổi khí hậu trên địa bàn tỉnh Gia Lai.⁴
- Kế hoạch số 2212/KH-UBND ngày 29 tháng 10 năm 2020 của Ủy ban nhân dân tỉnh thực hiện Quyết định số 1055/QĐ-TTg ngày 20 tháng 7 năm 2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Kế hoạch quốc gia về ứng phó với biến đổi khí hậu tại Gia Lai.
- Quyết định số 202/QĐ-STNMT ngày 29/12/2020 của Sở Tài nguyên và Môi trường về việc phê duyệt Báo cáo tóm tắt cập nhật Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 tỉnh Gia Lai.
- Quyết định số 203/QĐ-STNMT ngày 29 tháng 12 năm 2020 của Sở Tài nguyên và Môi trường về việc phê duyệt Báo cáo tổng hợp đánh giá khí hậu tỉnh Gia Lai.

Ngoài ra, Gia Lai có 03 dự án nằm trong Chương trình mục tiêu ứng phó với biến đổi khí hậu và tăng trưởng xanh giai đoạn 2016-2020:

- Dự án hệ thống hồ chứa thủy lợi Plei Thor Ga (xã Chư Don, huyện Chư Pưh, Gia Lai) có dung tích 10,54 triệu m³, chiều dài đập đất 484,1 m, tổng chiều dài các tuyến kênh là 10 km, dự kiến hoàn thành đưa vào sử dụng vào năm 2020. Theo đó, dự án sẽ cung cấp nước sinh hoạt cho các xã Chư Don, Ia Blư và thị trấn Nhơn Hòa. Ngoài ra, dự án nhằm hướng tới mục tiêu điều hòa khí hậu khắc nghiệt của khu vực huyện Chư Pưh, ổn định sản xuất cho 620 ha lúa và tạo nguồn tưới cho 1.000 ha cây công nghiệp kết hợp nuôi trồng thủy sản vùng lòng hồ.
- Dự án hồ chứa nước Tàu Dầu 2 (huyện Đak Pơ, Gia Lai), dự án sẽ đảm bảo cung cấp nước tưới chủ động cho 555 ha đất canh tác của vùng dự án (150 ha lúa nước 2 vụ, 405 ha hoa màu và cây công nghiệp), đồng thời tạo nguồn cung cấp nước phục vụ sinh hoạt cho khoảng 7.500 người trong vùng dự án.
- Dự án thí điểm lắp đặt hệ thống đèn chiếu sáng công cộng sử dụng năng lượng mặt trời cho các tuyến đường trên địa bàn TP. Pleiku.

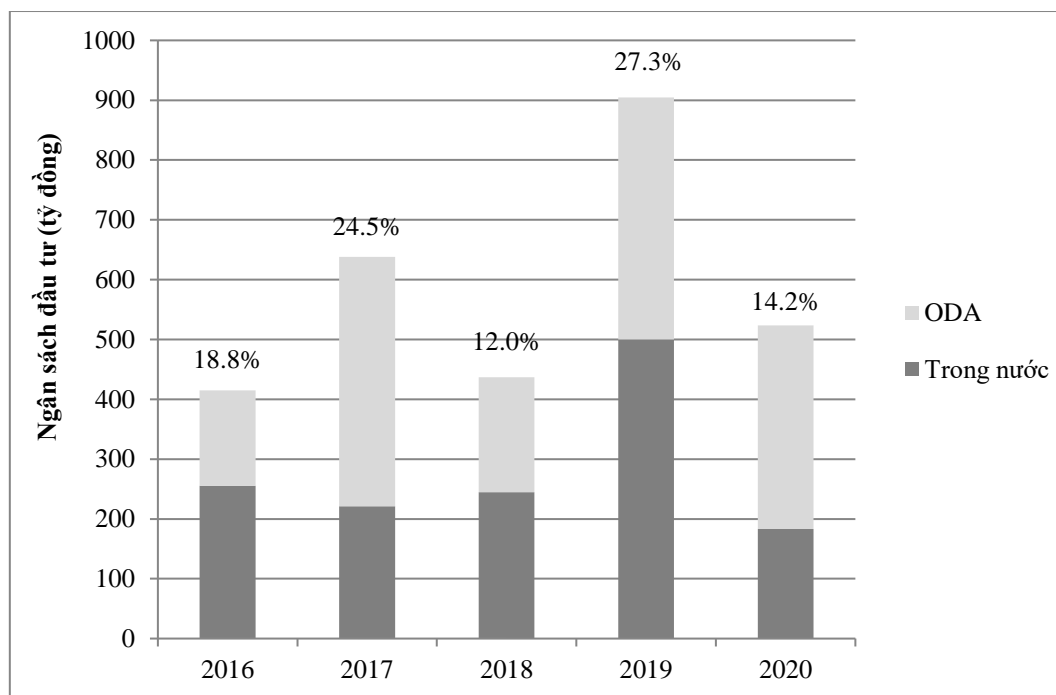
2. Tổng hợp dữ liệu về đầu tư biến đổi khí hậu ở Gia Lai

2.1 Nguồn ngân sách đầu tư cho BĐKH

² Chỉ đề tham khảo, lồng ghép vào phần kết quả phân tích đầu tư công cho BĐKH tại từng địa phương

³ Quyết định Số: 836/QĐ-UBND ngày 16 tháng 12 năm 2011.

⁴ Quyết định số Số: 738/QĐ-UBND, ngày 19 tháng 10 năm 2017.

Hình 1: Tổng ngân sách đầu tư cho biến đổi khí hậu tại Gia Lai – (phần trăm chi ngân sách cho biến đổi khí hậu trên tổng chi ngân sách cho đầu tư phát triển của tỉnh được biểu thị bởi giá trị (%) trên cùng của mỗi cột)

Bảng 1: Đầu tư cho biến đổi khí hậu tại Gia Lai theo từng năm từ 2016-2020 và theo nguồn vốn

Năm	Đầu tư trong nước cho BDKH (tỷ đồng)	Đầu tư nước ngoài cho BDKH (tỷ đồng)	Tổng đầu tư cho BDKH (vốn trong và ngoài nước) (tỷ đồng)	Tỷ lệ vốn đầu tư trong nước cho BDKH (%)	Tỷ lệ vốn đầu tư nước ngoài cho BDKH (%)	Tổng đầu tư công của tỉnh (tỷ đồng)	Tỷ lệ đầu tư cho BDKH trên tổng đầu tư công của tỉnh (%)
2016	255,2	159,7	414,9	61,5	38,5	2.210,7	18,8
2017	221,2	417,1	638,3	34,7	65,3	2.603,8	24,5
2018	245,0	191,7	436,6	56,1	43,9	3.648,5	12,0
2019	500,2	404,6	904,7	55,3	44,7	3.312,5	27,3
2020	183,2	340,5	523,7	35,0	65,0	3.676,2	14,2

Chi đầu tư cho BDKH bình quân giai đoạn 2016-2020 của tỉnh Gia Lai vào khoảng 584 tỷ đồng/năm. Ngân sách đầu tư cho khí hậu này cao nhất vào năm 2019 (904,7 tỷ đồng) và thấp nhất vào năm 2016, năm bắt đầu kế hoạch trung hạn (414,9 tỷ đồng).

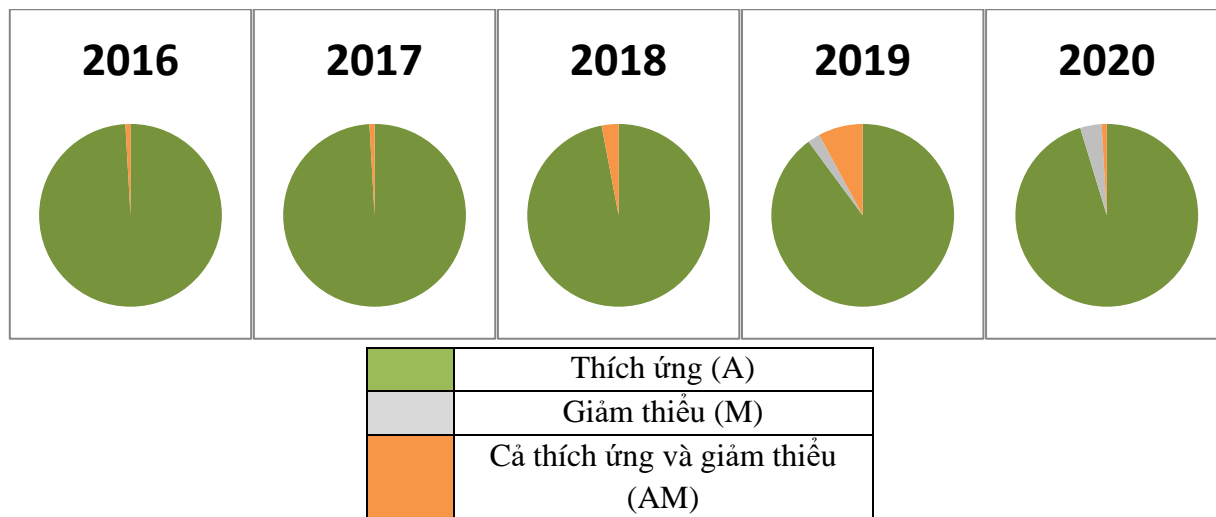
Giai đoạn 2016-2020, chi đầu tư cho biến đổi khí hậu bằng nguồn vốn trong nước bình quân hàng năm là 281 tỷ đồng, chiếm 48,1% tổng chi đầu tư, nguồn ODA đóng góp khoảng 303 tỷ đồng, chiếm 51,9%. Tỉ

trọng đầu tư từ nguồn ODA thay đổi theo năm, thấp nhất là 38,5% năm 2016 và cao nhất lên tới 65,0% năm 2020.

Tỷ lệ chi đầu tư cho biến đổi khí hậu trên tổng chi đầu tư phát triển của toàn tỉnh thay đổi từ 12% đến 27%, trung bình 19% cho cả giai đoạn nghiên cứu.

2.2 Chi ngân sách cho biến đổi khí hậu, theo mục đích chi

a) Phân bổ loại dự án cho “thích ứng”, “giảm thiểu” hoặc cho cả “thích ứng” và “giảm thiểu”

Hình 2: Chi đầu tư cho thích ứng và giảm thiểu (Đơn vị: %)

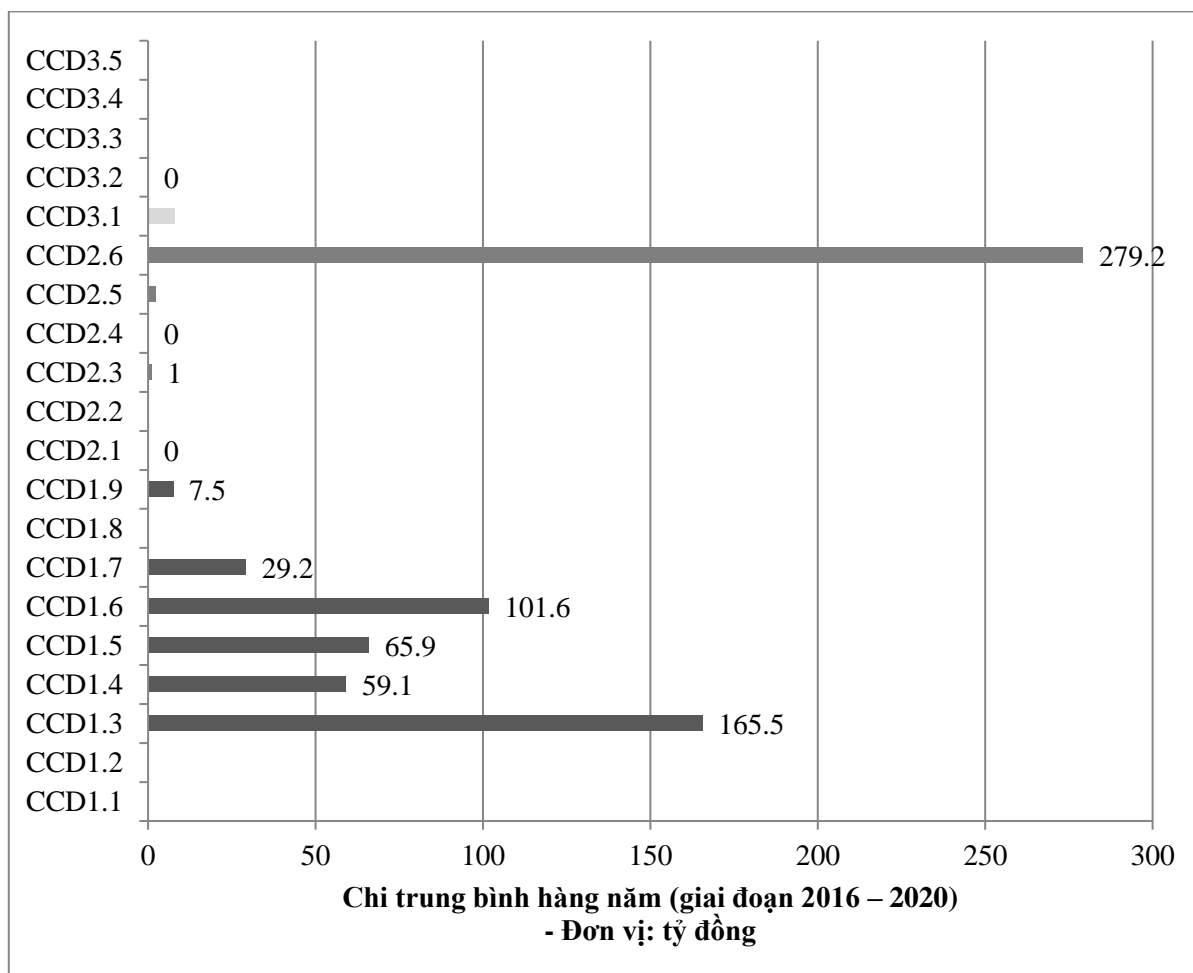
Số liệu chi tiết, đầu tư cho biến đổi khí hậu phân theo thích ứng và giảm nhẹ

Đơn vị: Tỷ đồng	2016		2017		2018		2019		2020	
Thích ứng	411,2	99,1%	632,3	99,1%	423,3	97,0%	812,0	89,9%	498,8	95,3%
Giảm thiểu	-	0,0%	-	0,0%	-	0,0%	20,0	2,2%	20,0	3,8%
Thích ứng & Giảm thiểu	3,7	0,9%	6,0	0,9%	13,3	3,0%	71,7	7,9%	4,9	0,9%

Tại Gia Lai, hơn 95% các dự án đầu tư liên quan đến biến đổi khí hậu thuộc lĩnh vực thích ứng, Trong năm 2019 và 2020 có một vài dự án giảm nhẹ tổng chi đầu tư khoảng 40 tỷ, ngoài ra tỉnh cũng đầu tư một số dự án đa mục tiêu, vừa đóng góp cho giảm nhẹ và thích ứng BĐKH, với tổng mức đầu tư là gần 100 tỷ đồng. Các dự án điển hình kết hợp cả thích ứng và giảm nhẹ là ‘Dự án về bảo vệ và phát triển rừng của các ban quản lý rừng phòng hộ Nam Sông Ba, Hà Na, Bắc Biển Hồ, Đông Bắc Chư Păh’. Dự án về giảm nhẹ là dự án ‘Thí điểm lắp đặt hệ thống đèn chiếu sáng công cộng sử dụng năng lượng mặt trời cho các tuyến đường thành phố Pleiku, tỉnh Gia Lai’ thuộc chương trình Tăng trưởng xanh tại địa phương.

b) Phân bổ cho các nhiệm vụ chi đầu tư thực hiện ứng phó với biến đổi khí hậu (CCD)

Chi đầu tư cho ứng phó với biến đổi khí hậu, trung bình hằng năm giai đoạn 2016 – 2020 (đơn vị: tỷ đồng)

Về lĩnh vực (chủ đề) dự án đầu tư cho ứng phó với biến đổi khí hậu tại địa phương, đáng lưu ý nhất là lĩnh vực CCD 2.6, Tăng cường giảm rủi ro thiên tai, đầu tư trên 299 tỷ đồng/năm, chiếm tỷ trọng gần 40% (chủ yếu tập trung vào lĩnh vực bố trí ổn định dân cư, hạn chế di dân tự do, hay dự án giảm nghèo cho dân cư khu vực Tây Nguyên). Ngoài ra có khoảng các lĩnh vực đầu tư liên quan khác bao gồm:

- CCD 1.3 (Thủy lợi: đầu tư 165,5 tỷ/năm, chiếm tỷ trọng 23,0%),
- CCD 1.6 (Phát triển nông thôn và an ninh lương thực: 101,6 tỷ/năm, chiếm 14,1%),
- CCD 1.5 (Chất lượng và cung cấp nước: 65,9 tỷ/năm, chiếm 9,2%),
- CCD 1.4 (Đê và kè bảo vệ sông: 59,1 tỷ/năm; chiếm 8,2%)
- CCD 1.7 (Phát triển rừng: 29,2 tỷ, chiếm 4,1%) và
- Các lĩnh vực còn lại nằm rải rác tại địa phương với mức đầu tư nhỏ, từ 1 tỷ đến 8 tỷ/năm, chi tiết xem bảng số liệu dưới đây.

Về chính sách ứng phó với biến đổi khí hậu và tăng trưởng xanh, UBND tỉnh Gia Lai đã ban hành và thực hiện: Chương trình mục tiêu quốc gia ứng phó với biến đổi khí hậu (viết tắt là NTP-CC) trên địa bàn tỉnh, Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu (CCAP) và Kế hoạch Thực thi Thỏa thuận Paris về biến đổi khí hậu (PIPA), có thể thấy rằng các lĩnh vực nêu trên như CCD 2.6, CCD 1.3, CCD 1.6, CCD 1.7 đã được đề cập trong PIPA, phù hợp với chính sách của địa phương. Tuy nhiên, hiện chúng tôi chưa tiếp cận được với Kế hoạch Hành động ứng phó Biến đổi Khí hậu (CCAP) của địa phương, cũng như Kế hoạch Hành

động Tăng trưởng Xanh (GGAP) để đánh giá phạm vi dự án nếu trên có nằm trong chính sách ưu tiên của địa phương hay không.

2.3 Chi ngân sách từ nguồn vốn ODA

Dưới đây là 05 (năm) dự án ODA lớn nhất cho biến đổi khí hậu (Tên dự án, nguồn vốn, giai đoạn đầu tư, tỷ trọng trong tổng đầu tư từ ODA):

1. Hệ thống thủy lợi Hồ chứa nước Plei Thơ Ga, huyện Chư Pưh (CTMTQG ứng phó BĐKH & TTX) (2016-2021, 7,4%)
2. Xây dựng Hồ chứa nước Tàu Dầu 2 huyện Đăk Pơ (CTMTQG ứng phó BĐKH & TTX) (2016-2021, 6,7%)
3. 14 Chương trình Mở rộng quy mô vệ sinh và nước sạch nông thôn dựa trên kết quả tại 21 tỉnh MNPB-TN-NTM (2016-2023, 5,7%)
4. Dự án phát triển cơ sở hạ tầng nông thôn phục vụ cho sản xuất các tỉnh Tây nguyên (2016-2020, 5,5%)
5. Dự án chuyển đổi nông nghiệp bền vững tỉnh Gia Lai (VnSAT) (2016-2020, 5,2%)

2.4 Các công cụ lập kế hoạch và chính sách

Công cụ	Có (✓)/ Không (X)
CTMTQG về BĐKH tại địa phương, báo cáo cho giai đoạn 2015	✓
Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu (CCAP)	✓
Kế hoạch hành động tăng trưởng xanh (GGAP)	X
Kế hoạch thực hiện Thỏa thuận Paris (PIPA)	✓
Khác: không	